

РЕЦЕНЗИЯ

От:

проф. д-р Камен Димитров Петров

Университет за национално и световно стопанство (УНСС);

Администрация и управление (Геоикономика и регионална демография)

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност *Администрация и управление (Регионално развитие)*

Автор на дисертационния труд: **Кирил Бойков Здравков**

Тема на дисертационния труд: ***Преодоляване на регионалните дисбаланси чрез повишаване на конкурентоспособността в регионите***

Основание за представяне на становището: Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1333/14.05.2024 г. на Зам. Ректора по Научноизследователската дейност на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертант Кирил Бойков Здравков е роден на 02.12.1992 г. Завършва ОКС „Бакалавър“ през 2018 година в НБУ, специалност „Управление на бизнеса и предприемачеството“, след това завършва ОКС „Магистър“ в УНСС специалност „Регионален бизнес и мениджмънт“ през 2019 г. от 5 април 2020 до 5 април 2024 г. се е обучавал по докторска програма към *катедра „Регионално развитие“ при факултет „Управление и администрация“ при УНСС* По време на обучението докторант Кирил Здравков успешно е изпълнил индивидуалния учебен план и е подготвил проект за дисертационен труд съгласно поставените му изисквания от научния ръководител. Можем да отбележим, че в периода на обучението си, дисертантът е положил всички докторантски изпити и е подготвил съответните публикации изискващите се от него. Това е видно от предоставената от страна на докторанта публична документация.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Темата на дисертационния труд на г-н Кирил Здравков отговаря в значителна степен на необходимостта от анализиране и оценка на териториалния фокус на развитие и преодоляване на дисбалансите с ролята на Малките и средни предприятия (МСП) в регионалната икономика. Дисертационният труд е с обем 156 страници, от които 146 стр. основен текст. Състои се от увод, три основни глави, заключение, списък с основните научни постижения с приносен характер

и библиография. Фокусът на изследването е оценка и анализ на опитите и възможностите за преодоляване на регионалните дисбаланси чрез повишаване на конкурентоспособността в регионите. Този подход на териториално значение на МСП има роля за насърчаване на регионалната политика, която авторът приема, че е от съществено значение за преодоляване на регионалните различия. Авторът приема, че в търсене на релевантни средства за подобряване на социалните и икономическите показатели в регионите постоянно се апробират нови, модерни подходи и форми на регионална политика. Докторант Здравков прибавя, че към тези съвременни форми за развитие на регионите и техните икономики могат да се причислят клъстерите, научно-изследователски лаборатории и други форми на коопериране и сътрудничество с широко участие и взаимен интерес.

Авторът Кирил Здравков задава за обект на изследване развитието на регионите, в контекста на функциониране на малките и средни предприятия (МСП) и тяхното въздействие върху тях. Предмет на изследване според автора са конкурентоспособността, иновациите и дигиталните решения за предприятията, като съвременна форма за икономическо и териториално развитие. Той твърди, че са изследвани комплексните въпроси, свързани със създаването, развитието, ролята и мястото на малкия и среден бизнес в България. Докторант Кирил Здравков допуска, че създаването на жизнена конкурентоспособна среда у нас е икономически и политически приоритет, а оценката на досегашното му изпълнение и бъдещите опции за развитие са от съществена важност за преодоляването на неравенствата между регионите. Така основната цел на дисертационния труд е да покаже значението, ролята и влиянието на малкия и среден бизнес като съвременна форма за развитието на регионите и преодоляването на негативните дисбаланси в България. В изпълнение на така формулираната цел се прави анализ на МСП, за да се установи степента на тяхната икономическа активност и способността им да въздействат ефективно върху регионалното развитие. Предложени са 5 задачи, определена е изследователска теза, в която авторът на дисертационния труд защитава тезата, че дисбалансите в регионите могат да бъдат преодолявани чрез внедряване на иновации, дигитализация на бизнес процесите и създаване на конкурентна среда за предприятията в България, което от своя страна ще създаде благоприятни условия за социално-икономическо развитие на регионите за планиране от ниво NUTS 2. В обобщение, уводната част е опит на автора да се обоснове актуалността, целите, задачите и изследователската теза, както и методологията на научното изследване. Тук авторът не е извел лимитиращите условия, които да ограничат изследването. От друга страна авторът отбелязва, че конкурентоспособността е от съществено значение за икономическия растеж и благосъстоянието на обществото. Така докторант твърди, че за една държава или регион, конкурентоспособността означава способността ѝ да привлича инвестиции, да развива своята икономика и да създава благоденствие за своите граждани. Използвана методиката в уводната част на дисертационния труд е базирана на традиционни теоретични постановки и научни изисквания за изследователски подходи, поради което приемам, че тя е издържана в научно отношение. Формулирани са задачи и предложени количествени методи и методология за оценка на конкурентоспособността на малките и средни

предприятия. След увода изследването е структурирано в три глави, заключение.

Първа глава включва основно теоретични и методологични постановки на регионалната конкурентоспособност с три параграфа, които в сепгъл вид с опити да се пресъздадат на първо място теоретични и методологични постановки на регионалната конкурентоспособност, в тази част е представен и модел на Портър, който не е излишен, но по-добре е да се използва модел на планиране – прогнозиране за нуждите на изследването. Втория параграф е посветен на характеризирание на релацията напредък - упадък на регионите, тук бих поспорил с автора, защото понятието „упадък“ подлежи на доказване, препоръчвам му в други изследвания да използва „депресивно икономическо състояние“ на регионите. Третият параграф е посветен на предложение от автора модели за изграждане на регионална специализация за малки и средни предприятия (МСП). По отношение на първа глава можем да обобщим, че съгласно изискуемите минимални изисквания за теоретична глава имаме положително изпълнение от докторант Здравков. Наред с това автора показва добро познаване на изследванията в разглежданото научно направление в страната и постиженията на водещи изследователи в тази научна област. След опита му за построяване на методическа рамка, изясняването на основните понятия и обобщаването на съществуващите по-важни и значими за автора теоретични и практически подходи към конкурентоспособността и нейното регионално измерение, можем да приемем първа глава за завършена.

Втора глава е посветена на изследване на развитието и актуалното състояние на малките и средни предприятия в България. Със следните параграфи. На първо място разглеждане на държавни политики за структуриране и развитие на МСП в България, на второ място разглеждане на основни трудности при функционирането на МСП в България. Третия параграф е посветен на оценка и анализ от проведеното емпирично проучване. В тази част на изследването може да се търсят още възможности за съсредоточие на труда върху общата рамка на изследване на дисбалансите, чрез влошената демографска и социална среда. Общата констатация на автора е, че при сегашната ни социално-икономическа реалност трудно можем да говорим за привличанена сериозно количество образовани и квалифицирани имигранти. Тук е важният ребус на този дисертационен труд е как да подобрим регионалните икономически условия и да можем да задържим в страната на младите хора, с които разполагаме днес. Мерките трябва да бъдат насочени в две посоки – образование и качествена реализация. За никого не е тайна, че българското образование, и средното, и висшето, се намира в дълбока криза. Тя е свързана със залагане на количество, а не на качество, и с напълно скъсаната връзка между образователната система и реалните потребности на пазара на труда. Тук авторът е извел, че според него „Малките и средни предприятия (МСП) играят важна роля в заетостта, повишаване на конкурентоспособността и развитието на икономиката, а също така спомагат и за преодоляването на фрагментацията на пазара“. В тази част авторът е длъжник на труда, защото трябва да се допълни текста с най-новите програми и подходи на ЕС за трудовата заетост и формирането на нови механизми за финансиране на регионалното развитие и подкрепа и младите хора в селските райони. Необходимо е също да се допълнят

някои политики и виждания в параграфа посветен на основните трудности при функционирането на МСП в България. Нужно е да се аргументира като се допълнят текстове за значението на МСП за по-малките общини и особено селските райони, където те могат да имат своето фундаментално значение и роля за преодоляване на дисбалансите в регионалното развитие на страната. Проучването има своята стойност и въпреки някои неточности за мен е важен принос на автора, то има своята роля и значение за целия научен труд. Из текста има някои неточности и стилови грешки, апелирам да се коригират, като например на стр.105 е изписано МПС, вместо МСП (подобно е в заключението), това са фактически грешки и те лесно се отстраняват.

Трета глава е посветена на насоки и препоръки за усъвършенстване на регионалната конкурентоспособност в контекста на дигиталната трансформация на икономиката и обществото. Със следните параграфи посветени на внедряване на дигитализация в дейността на МСП, следващият параграф е повишаване на ефективността от реализирането на държавните политики и стратегии, а третият е свързан с извеждане на насоки за преодоляване на регионалните дисбаланси чрез внедряване на дигитални решения за бизнеса. Тук са представени виждания за иновативни подходи и нови практика в прилагането на модели на развитие на МСП, с цел да се селектират позитивните характеристики и да се маркират възможните грешки и пропуски при тяхното внедряване в българската управленската практика. Можеше докторант Здравков да бъде по смел във вижданията си, но и да се опита по-прецизно да формулира методологическите опори, особено в насоките и новите виждания. Прегледа на тази част оставя впечатлението, че обхватът и иновативните процеси и новите неща трябва са се аргументират по-силно в изследването, що се отнасят само за внедряването в предприятията. В тази част докторант Здравков си поставя задачата да определи насоки по прилаганетона на добри практики за подпомагане и съответно за постигане на целите на регионалната политика. Във връзка с това са разгледани възможностите за диверсифициране на достъпа до програми и финансиране на икономическите активни лица, също изграждане и апробиране на модел, който автора може да представи на практика. Тук могат да се дефинират новите възможности на базата на вижданията на автора за развитието на процесите насърчаване на инвестициите.

Заключението е кратко за подобен тип разработка, но въпреки това го приемам. Предлагам да се увеличи неговият обем като се представят по-детайлно предложените 5 приноса от страна на автора. Като се очертаят и още някои важни моменти от възможната апробация на подобни изследване в условията на регионалния бизнес.

Стильт на труда е на задоволителното прилично ниво, макар че може да подчертае, че автора има възможност за подобряване на стила. От друга страна налично е добро качество използване на научна литература.

В заключение можем да приемем, че авторите изследвания на докторант Здравков почиват на основи натрупани знания и разбираня за йерархията на организационното управление, етапите на развитие на теоретичното поле на териториалната свързаност, регионалното развитие и възможностите за

сътрудничество като фактор на намиране на ефективни решения за регионалната политика.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Въведението съдържа и дизайнът на извършеното в хода на научната работа сравнително изследване, насочено преодоляване на регионалните дисбаланси чрез повишаване на конкурентоспособността в регионите. Несъмнено развитието на конкурентоспособността на предприятията е свързана с приложението на теоретични подходи и възприети методи за анализ на състоянието на тези предприятия. Разгледани основните проблеми на политиките за регионално развитие в контекста на политико-управленската наука, с прилежащите ѝ компоненти.

Можем да се съгласим, регионалната политика се гради върху човешките ресурси и иновационния потенциал на предприятията като основен фактор за конкурентоспособност на тези фирми. Систематизирани са анкетни проучвания и анализи на сектора на малките и средните предприятия.

Като цяло, трудът е структуриран правилно, в три последователни глави, осъществяващи прехода от теоретичната характеристика на изследвания обект, към методологията на пространствената-познавателна дейност и емпиричното изучаване на фактическото проявление на заложените изследователския труд. Заключение на дисертационния труд съдържа обобщенията на дисертантът, представляващи експозе на резултатите.

Видно от библиографската справка към дисертационния труд, използваната научна литература включва над достатъчно на брой източника. Сред ползваната литература има достатъчно източници от последните три години, което показва достатъчно добра осведоменост на дисертанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд, като е относима критиката, че българската научна школа би могла да се представи с интегрирането в цитиранията на повече автори.

Използваните методи на теоретичното и приложното изследване са представени и аргументирани в уводната част на дисертационния труд. Допълнително в рамките на втора глава е представен и обоснован обзорен елемент, трета глава има формата на практико-приложен подход.

На места докторант Кирил Здравков е прекалено лаконичен и в желанието си да се придържа към изчистения научен стил на изразяване не е дообяснила някои важни детайли и термини. Някои от подглавите са прекалено кратки и е могло да се помисли някои пасаж и текстове за сливането и оптимизирането им.

На основание съдържанието на дисертационния труд може да се заключи, че докторантът Кирил Здравков потвърждава докторската си теза на основание изпълнение на поставената основна цел и изпълнението на поставените научно-изследователски задачи *съгласно минималните национални изисквания за ОНС "Доктор"*.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам с известни условности описанието на приносите на дисертационния труд за достоверни и отговарящи на заявката, но и на постигнатото от докторант Кирил Здравков. За изпълнение на поставените, в

научната разработка, цели е приложен подходящ инструментариум, който задава очакваните резултати. Търсенето на ефективни практически решения на поставения проблем би могло да допринесе за насърчаване на редица процеси в регионалното развитие.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В автореферата надлежно са представени 3 (три) публикации по дисертационния труд. Нивото на изданията реферират изискваната представителност. Покрити са минималните национални изисквания.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отговаря на формалните изисквания и отразява съдържанието на дисертацията, както и основните положения в нея. Приемам описаните от автора приноси на дисертационния труд с някои уточнения. Заведени са постигнатите резултати. Изготвен е на български и английски език. Отразява съдържанието на основните структурни части на дисертационния труд и отговаря на нормативните изисквания

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Считам, че докторант Кирил Здравков е извървял достатъчно дълъг път на развитие и няма да се спирам на критични бележки, защото по време на обсъжданията и личните срещи достатъчно съм го критикувал и съм отправял нужните препоръка. Тук искам да отбележа, че е добре текстовете да се огледат още веднъж за отстраняване на редакционни и технически грешки. Добре би било да се добавят някои препоръки за втора и трета част на труда, както и да се допише заключението. Бих препоръчал, в бъдещата си научна и практическа работа, докторант Кирил Здравков да насочи вниманието си към анализиране на възможните рискове от привличането на чуждестранни инвеститори в регионите на страната. Имам е един въпрос: „Как според автора биха оказали влияние върху местното икономическо развитие 4 или 5 МСП с по 200-300 работника в общини с население от 15 до 30 хиляди души?

8. Заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за неговото прилагане. Докторантката преизпълнява минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен "доктор" от Кирил Бойков Здравков

Достойнствата на дисертационния труд ми дават основание да му поставя положителна оценка и да гласувам за присъждането на образователната и научна степен "доктор" по научна специалност Администрация и управление (Регионално развитие) на докторант Кирил Бойков Здравков.

Дата 27.05.2024

Подпис:

Град София

(проф. д-р Камен Петров)

REVIEWED BY

From:

Prof. Dr. Kamen Dimitrov Petrov

University of National and World Economy (UNWE);

Administration and Management (Geo-economics and Regional Demography)

Subject: Dissertation for the award of the degree of **Doctor of Science** in
Administration and Management (Regional Development)

Author of the dissertation: **Kiril Boykov Zdravkov**

Theme of the dissertation: ***Overcoming regional imbalances by increasing regional competitiveness***

Reason for submitting the opinion. Participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to the Order № 1333/14.05.2024 of the Deputy Rector for Scientific Research of UNWE.

1. Information about the dissertant

Dissertant Kiril Boykov Zdravkov was born on 02.12.1992. Graduated from the Bachelor's degree in 2018 at the NBU, specialty "Business Management and Entrepreneurship", then graduated from the Master's degree at the UNWE specialty "Regional Business and Management" in 2019 from 5 April 2020 to 5 April 2024. During the training doctoral student Kiril Zdravkov has successfully completed the individual study plan and has prepared a dissertation project according to the requirements set by his supervisor. It can be noted that during the period of his studies, the dissertant has passed all doctoral examinations and has prepared the relevant publications required of him. This is evident from the public documentation provided by the PhD student.

2. General characteristics of the submitted dissertation

The topic of the dissertation of Mr. Kiril Zdravkov responds to a significant extent to the need to analyze and assess the territorial focus of development and to overcome the imbalances with the role of Small and Medium Enterprises (SMEs) in the regional economy. The dissertation is 156 pages long, of which 146 pages are main text. It consists of an introduction, three main chapters, a conclusion, a list of the main scientific achievements of a contributory nature and a bibliography. The focus of the study is the assessment and analysis of the attempts and possibilities to overcome regional imbalances by increasing competitiveness in the regions. This approach of territorial relevance of SMEs has a role in promoting regional policy, which the author assumes is essential to overcome regional disparities. The author assumes that in the

search for relevant means to improve social and economic indicators in the regions, new, modern approaches and forms of regional policy are constantly being tried out. Doctoral student Zdravkov adds that clusters, scientific research laboratories and other forms of cooperation and collaboration with broad participation and mutual interest can be counted among these modern forms for the development of regions and their economies.

The author Kiril Zdravkov sets as the object of research the development of regions in the context of the functioning of small and medium-sized enterprises (SMEs) and their impact on them. According to the author, the subject of the research is competitiveness, innovation and digital solutions for enterprises as a modern form of economic and territorial development. He argues that the complex issues related to the creation, development, role and place of small and medium-sized businesses in Bulgaria are explored. Doctoral student Kiril Zdravkov assumes that the creation of a vibrant competitive environment in our country is an economic and political priority, and the assessment of its performance to date and future development options are essential for overcoming regional inequalities. Thus, the main objective of the dissertation is to show the importance, role and impact of small and medium-sized businesses as a contemporary form of regional development and overcoming negative imbalances in Bulgaria. In pursuance of the objective thus formulated, an analysis of SMEs is made to ascertain the extent of their economic activity and their ability to effectively influence regional development. Five tasks are proposed, a research thesis is defined, in which the author of the thesis defends the thesis that the imbalances in the regions can be overcome by introducing innovations, digitalization of business processes and creating a competitive environment for enterprises in Bulgaria, which in turn will create favorable conditions for socio-economic development of the NUTS 2 planning regions. In summary, the introductory part is the author's attempt to justify the relevance, goals, objectives and research thesis, as well as the methodology of the research. Here, the author has not set out the limiting conditions, which constrain the research. On the other hand, the author notes that competitiveness is essential for economic growth and the well-being of society. Thus, the doctoral student argues that for a country or region, competitiveness means its ability to attract investment, develop its economy and create prosperity for its citizens. The methodology used in the introductory part of the dissertation is based on traditional theoretical frameworks and scientific requirements for research approaches, therefore I accept that it is scientifically sound. Tasks and proposed quantitative methods and methodology for assessing the competitiveness of small and medium-sized enterprises are formulated. After the introduction, the study is structured in three chapters, conclusion.

The first chapter includes mainly theoretical and methodological propositions of regional competitiveness with three paragraphs, which in a simple form with attempts to recreate in the first place theoretical and methodological propositions of regional competitiveness, in this part is also presented Porter's model, which is not superfluous, but it is better to use a planning-forecasting model for the needs of the study. The second paragraph is devoted to the characterisation of the progress-decline relation of the regions, here I would argue with the author, because the notion of "decline" is subject to proof, I recommend him in other studies to use "depressed economic state" of the regions. The third paragraph is devoted to the author's proposed models for building

regional specialisation for small and medium-sized enterprises (SMEs). Regarding the first chapter we can summarize that according to the required minimum requirements for a theoretical chapter we have a positive performance by PhD student Zdravkov. Along with this, the author shows a good knowledge of the research in the considered scientific field in the country and the achievements of leading researchers in this scientific field. After his attempt to construct a methodological framework, clarify the basic concepts and summarize the existing more important and significant for the author theoretical and practical approaches to competitiveness and its regional dimension, we can consider the first chapter complete.

The second chapter is devoted to the study of the development and current situation of small and medium-sized enterprises in Bulgaria. With the following paragraphs. Firstly an examination of government policies for the structuring and development of SMEs in Bulgaria, secondly an examination of the main difficulties in the functioning of SMEs in Bulgaria. The third paragraph is devoted to the evaluation and analysis of the empirical study. In this part of the study one can look for more opportunities to focus the work on the general framework of the study of imbalances, through the deteriorated demographic and social environment. The general finding of the author is that in our current socio-economic reality we can hardly talk about attracting a serious amount of educated and skilled immigrants. Here is the important rebus of this dissertation is how to improve the regional economic conditions and be able to keep in the country the young people we have today. Measures should be directed in two directions - education and quality employment. It is no secret that Bulgarian education, both secondary and higher education, is in a deep crisis. It is linked to the reliance on quality rather than quantity, and to the completely broken link between the education system and the real needs of the labour market. Here the author concludes that 'Small and medium-sized enterprises (SMEs) play an important role in employment, competitiveness and economic development and also help to overcome market fragmentation'. In this part, the author is indebted to labour, because the text must be supplemented with the latest EU programmes and approaches to employment and the formation of new funding mechanisms for regional development and support and young people in rural areas. There is also a need to supplement some of the policies and views in the paragraph on the main difficulties in the operation of SMEs in Bulgaria. There is a need to substantiate by adding texts on the importance of SMEs for smaller municipalities and especially rural areas, where they can play a fundamental role in overcoming imbalances in the country's regional development. The study has its value and, despite some inaccuracies, for me it is an important contribution of the author, it has its role and relevance for the whole scientific work. There are some inaccuracies and stylistic errors throughout the text, I would appeal for these to be corrected, for example on page 105 it says MPS instead of SME (similar in the conclusion), these are factual errors and they are easily corrected.

The third chapter is devoted to guidelines and recommendations for improving regional competitiveness in the context of the digital transformation of the economy and society. With the following paragraphs devoted to the implementation of digitalization in the activities of SMEs, the next paragraph is to increase the effectiveness of the implementation of government policies and strategies, and the third is related to the derivation of guidelines for overcoming regional imbalances through

the implementation of digital solutions for business. Here, views on innovative approaches and new practice in the implementation of SME development models are presented in order to select positive features and highlight possible mistakes and gaps in their implementation in Bulgarian management practice. Doctoral student Zdravkov could have been bolder in his views, but also tried to formulate more precisely the methodological underpinnings, especially in the guidelines and new views. The review of this part leaves the impression that the scope and the innovative processes and new things should have been argued more strongly in the research as far as only the implementation in enterprises is concerned. In this part, PhD student Zdravkov sets himself the task of defining guidelines on the implementation of good practices to support and therefore achieve the objectives of regional policy. In this regard, the possibilities of diversifying access to programs and funding for economic actors are considered, also building and testing a model that the author can present in practice. Here new possibilities can be defined based on the author's views on the development of investment promotion processes.

The conclusion is short for this type of development, but I accept it nonetheless. I propose to increase its length by presenting in more detail the 5 contributions proposed by the author. Also outlining some more important points of possible approbation of such research in the regional business environment.

The style of the work is of a satisfactory decent level, though it may be pointed out that the author has room for improvement in style. On the other hand there is an attempt at extensive use of scientific literature.

In conclusion, we can assume that the author's research of doctoral student Zdravkov rests on basic accumulated knowledge and understanding of the hierarchy of organizational management and regional development, in search of the stages of development of the theoretical field of territorial connectivity, regional development and the importance of Small and Medium Enterprises (SMEs) as a factor of finding effective solutions for regional policy.

3. Evaluation of the scientific and applied results obtained

The introduction also contains the design of the joint research carried out during the research, aimed at overcoming regional imbalances by increasing regional competitiveness. Undoubtedly, the development of competitiveness of enterprises is associated with the application of theoretical approaches and accepted methods of analyzing the state of these enterprises. The main problems of regional development policies in the context of political-managerial science, with its adjacent components, are considered.

We can agree, regional policy is built on the human resources and innovation potential of enterprises as a key factor for the competitiveness of these firms. Surveys and analyses of the SME sector have been systematically carried out.

In general, the thesis is structured properly, in three consecutive chapters, making the transition from the theoretical characterization of the object under study, to the methodology of spatial-cognitive activity and the empirical study of the actual manifestation of the underlying research work. The conclusion of the dissertation contains the dissertator's generalizations, representing an exposition of the results.

According to the bibliographic reference to the dissertation, the scientific literature used includes more than enough sources. Among the literature used there are

enough sources from the last three years, which shows a good enough awareness of the dissertation on the issues addressed in the dissertation, and the criticism that the Bulgarian scientific school could have presented itself by integrating more authors in the citations is relevant.

The methods used in the theoretical and applied research are presented and argued in the introductory part of the thesis. Additionally, a review element is presented and justified within chapter two, chapter three takes the form of a practical-applied approach.

In some places, doctoral student Kiril Zdravkov is too laconic and in his desire to stick to the clear scientific style of expression has not clarified some important details and terms. Some of the subchapters are too short and some passages and texts could have been considered for merging and streamlining.

On the basis of the content of the dissertation it can be concluded that the doctoral candidate Kiril Zdravkov confirms his doctoral thesis on the basis of the fulfillment of the set main goal and the fulfillment of the set scientific research tasks *according to the minimum national requirements for the PhD.*

4. Evaluation of scientific and applied contributions

I accept with some reservations the description of the contributions of the dissertation as credible and corresponding to the application, but also to the achievements of the PhD student Kiril Zdravkov. To fulfill the objectives set in the scientific work, a general and relatively appropriate toolkit has been applied, which sets the expected results. The search for effective practical solutions is an attempt of scientific search, which in the light of the posed problem could contribute to the promotion of a number of processes in regional development.

5. Evaluation of the dissertation publications

Three (3) publications on the thesis are duly presented in the abstract. The level of publications abstracts the required representativeness. The minimum national requirements are covered.

6. Evaluation of the abstract

The abstract basically meets the formal requirements and reflects the content of the dissertation as well as its main points. I accept the contributions of the dissertation described by the author with some clarifications. The results achieved are recorded. It is written in Bulgarian and English. It reflects the content of the main structural parts of the dissertation and meets the regulatory requirements for this kind of work. Positive evaluation.

7. Critical comments, recommendations and questions

I believe that doctoral student Kiril Zdravkov has gone a long enough way of development and I will not dwell on critical remarks, because during the discussions and personal meetings I have criticized him enough and I have made the necessary recommendations, comments and guidance. It is important to note that there has been a gradation of development and knowledge has been accumulated, which is also the fruit of his work with the supervisor and the team of the Department of Regional Development. However, I have some clarifications of a technical and voluminous nature. Here I would like to point out that it is a good idea to look at the texts again to remove editorial and technical errors. It would be good to add some recommendations for the second and third parts of the work, and to complete the conclusion. I accept that

it is the author's right to either comply with or ignore these views, for every work bears the handwriting and ambition of the one who prepared and produced it. I would recommend that in his future scientific and practical work PhD student Kiril Zdravkov should focus his attention on analyzing the possible risks of attracting foreign investors to the regions of the country. On the other hand, I personally congratulate him for the view that regional policy should be highlighted as a national priority. I also have a question: 'How does the author think that 4 or 5 SMEs with 200-300 workers in municipalities with a population of 15-30 000 would affect local economic development?'

8. Conclusion

The submitted dissertation meets the requirements of the Academic Staff Development Act in the Republic of Bulgaria (ASDA) and its implementing regulations. The doctoral candidate fulfils the minimum national requirements under Article 2b, Paragraphs 2 and 3 of the PhD Act for obtaining the degree of Doctor of Education and Science by Kiril Boykov Zdravkov. The work is part of the scientific drive, vision and practice to achieve better development of our regions. *The merits and the submitted dissertation give me the reason to give a positive assessment and to vote for the award of the degree of Doctor of Education and Science in Administration and Management (Regional Development) to doctoral student Kiril Boykov Zdravkov.*

Date 27.05.2024

Signed:

Sofia

(Prof. Dr. Kamen Petrov)